

АНОТАЦІЯ

Пань Шен. Методика формування художньо-педагогічної освіченості майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки.

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта. Музичне мистецтво. – Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2021

Зміст анотації

У дослідженні представлено теоретичне обґрунтування та запропоновано нове розв'язання проблеми формування художньо-педагогічної освіченості майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки як основи фахової художньо-педагогічної компетентності.

Актуалізовано проблему підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування цілісного світогляду школярів на засадах поліхудожності, мистецької інтеграції. У цьому контексті також актуалізовано потенціал виконавської, зокрема фортепіанної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. За акцентовано увагу на фортепіанному репертуарі як художньо-образної світової спадщини, що володіє вагомим ресурсом педагогічного впливу на художній світогляд особистості.

Доведено, що у контексті домінуючої на сьогодні в педагогіці компетентнісної парадигми для майбутніх учителів музичного мистецтва найвагомішими є компетентності, що охоплюють художні та поліхудожні аспекти їхньої творчої діяльності. Цей вид діяльності має інтегральну основу та об'єктивується через такі характеристики і процеси, як: полікультурність, крос-культурність, транскультурність, поліхудожність та полімодальність. Вони можуть виявлятися як на різних етапах навчання під час освоєння

художньої грамотності як функціональної, на етапі освіченості як результату розширення сфери знань у суміжних галузях з мистецьких знань та у подальших етапах набуття фахових компетентностей.

Визначено суперечності, які гальмують процес формування художньо-педагогічної освіченості майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки: між важливістю формування художньо-педагогічної освіченості як основи інтегральної художньої компетентності, та відсутності науково-теоретичного обґрунтування сутності зазначеного феномена; між наявним художньо-творчим потенціалом різних видів фортепіанної підготовки та слабким їх застосуванням як освітнього ресурсу задля формування художньо-педагогічної освіченості майбутніх учителів музичного мистецтва; між важливістю художньо-педагогічної освіченості майбутніх учителів музичного мистецтва та відсутності цілеспрямованої методики її формування в процесі фортепіанної підготовки.

Мета дослідження полягає у в теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці методика формування художньо-педагогічної освіченості майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки. В процесі розв'язання завдань відповідно до мети дослідження уточнено поняття «професійна освіченість», що інтерпретується як якісна характеристика фахівця, яка показує його достатню зорієнтованість у професійних знаннях, придбання яких впливає на його поведінку в професії і на тенденцію щодо формування необхідних і детермінованих знаннями і вміннями якостей; професійна освіченість виконує наступні функції: професійно-світоглядну, соціокультурну та мотиваційно-творчу.

Доведено на теоретичному рівні, що художня компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва ґрунтується на полімодальності, поліхудожності, полікультурності сприйняття творів мистецтва як відображення життєвих реалій і соціокультурного простору.

Визначено сутність художньо-педагогічної освіченості, у дослідженні це – поліфункціональна інтегральна комплексна характеристика особистості

майбутнього вчителя музичного мистецтва, яка виявляє якісну спрямованість на розширення і поглиблення знань у галузі художньої культури задля осмисленого застосування в освітньому процесі з музичного мистецтва під час роботи над виконавською інтерпретацією музичних творів та виробничою практикою, об'єктивується через комплекс пошукової пізнавальної активності на отримання художньої інформації, орієнтації в її педагогічному потенціалі і дієвості застосуванні у розв'язанні освітніх завдань художньо-естетичного змісту.

Визначено сутність поняття «художньо-освітній процес», у дослідженні це – спеціально організована особлива властивість навчання мистецтву, яке характеризується цілеспрямовано скоординованими діями його учасників на отримання художньої інформації на основі використання різних видів мистецтва, їх зв'язків і художніх методів, що підсилює інтеграцію творчих дій для якісної інтерпретації художнього образу твору.

Структура художньо-педагогічної освіченості складається з таких компонентів: фахово-мотиваційний (інтерес до художньої культури та різних видів мистецтва; пізнавально-пошукова ініціатива в галузі полімистецької проблематики та художньої культури); культурно-інформаційний компонент (культурологічна поінформованість; художньо-функціональна зорієнтованість); художньо-семіотичний (поліхудожня грамотність; семантико-семіологічний тезаурус); інтерпретаційно-виконавський (полісенсорні уявлення (наявність певних асоціативних зв'язків); художня образність виконавства та її спрямованість на педагогічну проєкцію).

Методологічну основу дослідження становлять історико-культурологічний, мистецько-інтеграційний, функціонально-праксеологічний та комунікативно-творчий наукові підходи, що забезпечують реалізацію художньо-інтеграційного, світоглядного потенціалу фортепіанних творів, розширюють перцептивні модуси художньо-естетичного досвіду, поліфункціональність діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва. на їх основі розроблено педагогічні принципи методичного спрямування:

врахування історико-культурної еволюції художньо творчості; акцентування уваги на художньо-світоглядному аспекті творів мистецтва; розширення перцептивних модусів художньо-естетичного досвіду (полімодальність); різновекторності мистецької інтеграції (мовної, жанрово-стильової, творчовиконавської); орієнтація на поліфункціональність діяльності вчителя музичного мистецтва; розуміння художньо-педагогічної освіченості як конкурентної переваги; розуміння інтерпретації твору як художньо-комунікативного процесу; врахуванні полікультурного контексту інтерпретації творів мистецтва, фортепіанних творів.

Застосування методу теоретичного моделювання дозволило розробити модель методики формування художньо-педагогічної освіченості майбутніх учителів музичного мистецтва, основу якої склали відповідні педагогічні умови. У якості наскрізної умови було визначено цілеспрямоване накопичення художньо-педагогічної інформації та її застосування в роботі над фортепіанними творами. Методами впровадження наскрізної педагогічної умови були: пізнавально-пошукові (створення банку художньої інформації щодо твору; аналіз світоглядної позиції митців) та методико-організаційних (створення карти відповідності художньої інформації виконавським завданням; моделювання ситуацій творчого аналізу твору в контексті освітніх завдань). Під час застосування педагогічної умови запровадження поліхудожнього методичного супроводу в освітній процес фортепіанної підготовки, що реалізувалася впродовж поліхудожньо-установчого етапу формувального експерименту, було застосовано методи: стимулювання синестезії почуттів; заміни модусів сприйняття та асоціацій; створення художньо-образного тезаурусу. Педагогічна умова стимулювання до розкриття контексту твору задля вирішення функціональних освітніх завдань у фаховій діяльності запроваджувалася на педагогічно-контекстному етапі забезпечувалася методами на основі педагогічних технік гейміфікації освітнього процесу із метою формування здатності майбутніх фахівців застосовувати інноваційні дидактичні та метакогнітивні педагогічно-

саморегулятивні стратегії задля реалізації у майбутній фаховій діяльності художньо-комунікативного потенціалу музичних творів.

Розроблено критерії та показники оцінювання художньо-педагогічної освіченості майбутніх учителів музичного мистецтва. визначені компоненти художньо-педагогічно освіченості оцінювалися інтенціональним, когнітивним, контекстним та творчим критерієм.

Проведення констатувального експерименту дозволило визначити вихідний рівень сформованості досліджуваного феномену шляхом застосування низки діагностичних методів (анкетування, тестування, опитування, створення діагностичних карт самооцінювання). У результаті проведення діагностичних заходів із застосуванням чотирибальної шкали оцінювання було встановлено, що кількість респондентів, які досягли високого рівню сформованості художньо-педагогічної освіченості була однаковою у контрольній та експериментальній групах (по 6,25%). Достатній рівень на констатувальному етапі продемонстрували 12,5% респондентів КГ та 15,63% ЕГ. Середній рівень було діагностовано в КГ у 21,88% респондентів, в ЕГ – у 18,75%. При цьому більшість респондентів КГ та ЕГ продемонстрували низький рівень досліджуваного конструкту – по 59,38% у кожній з груп.

Після проведення формувального експерименту, в ході якого респонденти ЕГ проходили фортепіанну підготовку за авторською експериментальною методикою, було здійснено оцінювання шляхом застосування ідентичних діагностичних заходів. Таке оцінювання показало підвищення показників сформованості всіх компонентів художньо-педагогічної освіченості в респондентів ЕГ.

Істотність розбіжностей отриманих результатів перевірялася за критерієм кутового перетворення Фішера, в результаті чого було отримане емпіричне значення $\varphi^*_{\text{емп.}} = 2,809$, яке виявилось більшим за критичне значення $\varphi^*_{\text{кр.}} = 2,31$, що довело ефективність розробленої методики.

Статті у фахових виданнях України

1. Пань, Шен, Реброва, О.Є., (2018). Художня освіченість майбутніх учителів музичного мистецтва в компетентнісній парадигмі. Актуальні питання мистецької освіти та виховання . СумДПУ. 2 (12), С.89-98.
2. Pan, Sheng. (2019). Essence of artistic-pedagogical education of future musical art teachers. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, № 10 (94)*. 305-313.
3. Пан, Шен (2021). Педагогічні умови формування художньо-педагогічної освіченості майбутніх учителів музичного мистецтва. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, №2*. 431-442.

Статті у зарубіжних виданнях

4. Pan, Sheng (2021). Scientific approaches and pedagogical principles of forming artistic-pedagogical erudition of future bachelors of musical art. *ISSN 2353-8406 Knowledge, Education, Law, Management. № 3 (39), vol. 2*. P.3-9.

Статті апробаційного характеру

- 5.Пань, Шен. (2018). Освоение современной фортепианной музыки в контексте исполнительской подготовки будущего учителя музыкального искусства. *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези ІУ Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 12-13 жовтня 2018 р.)*. Т.2. Одеса : ПНПУ імені К.Д.Ушинського. 62-64.
- 6.Пань, Шен. (2019). 浅谈如何培养钢琴初级教学(中小学) (Естетичні завдання початкового фортепіанного навчання). *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези V Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 17-18 жовтня 2019 р.)*. — Т.1. - Одеса: ПНПУ імені К. Д.Ушинського, 129.
7. Пань, Шен (2020). Художній синтез у концертмейстерській підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва. *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези VI*

Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 15-16 жовтня 2020 р.). Т.2. - Одеса: ПНПУ імені К. Д.Ушинського, С.64-67.

8. Пань, Шен (2021) Методичне забезпечення експериментального дослідження формування художньо-педагогічної освіченості майбутніх учителів музичного мистецтва *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези VII Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 04-05 жовтня 2021 р.). Т.2. - Одеса: ПНПУ імені К. Д.Ушинського, С.26-28.*

9. Пань, Шен (2021). Художньо-освітній процес в контексті фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Theoretical and empirical scientific research: concept and trends. Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the II International Scientific and Practical Conference (Vol. 2), Oxford, May 28, 2021. Oxford-Vinnitsia: P.C. Publishing House & European Scientific Platform.* 105-107.

SUMMARY

Pan Sheng. Methods of forming artistic and pedagogical educatedness of future music art teachers in the course of piano training.

Manuscript Copyright.

Thesis for the Degree of Doctor of Philosophy in the speciality 014 Secondary education. Music art. State Institution “South-Ukrainian National Pedagogical university named after K. D. Ushynsky”. Odesa, 2021.

Summary content

The study presents a theoretical substantiation and proposes a new solution to the issue of forming artistic and pedagogical educatedness of future music art teachers in the course of piano training as the basis of professional artistic and pedagogical competence.

The thesis actualizes the issue of training future music art teachers for the formation of students’ holistic worldview on the basis of polyart, artistic integration.

In this context, the potential of performing, in particular piano training of future music art teachers is also actualized. Emphasis is placed on the piano repertoire as an artistic and figurative world heritage, which has a significant resource of pedagogical influence on the artistic worldview of the individual.

It is proved that in the context of the currently dominant competence paradigm in pedagogy for future music art teachers, the most important are the competencies that cover the artistic and polyartistic aspects of their creative activity. This type of activity has an integral basis and is objectified through such characteristics and processes as: multiculturalism, cross-culture, transculturalism, polyartistry and polymodality. They can be manifested at different stages of learning during the development of artistic literacy as functional, at the stage of educatedness as a result of expanding the scope of knowledge in related fields of artistic knowledge and in subsequent stages of acquiring professional competencies.

Contraversies that hinder the formation of artistic and pedagogical education of future music art teachers in the course of piano training are identified: between the importance of forming artistic and pedagogical education as the basis of integrated artistic competency, and lack of scientific and theoretical justification of this phenomenon; between the existing artistic and creative potential of different types of piano training and their weak use as an educational resource for the formation of artistic and pedagogical education of future music art teachers; between the importance of artistic and pedagogical education of future music art teachers and the tangibility of purposeful methods of its formation in the course of piano training.

The purpose of the study is to theoretically substantiate, develop and experimentally test the methods of forming artistic and pedagogical education of future music art teachers in the course of piano training. In the process of solving problems in accordance with the purpose of the study the concept of “professional educatedness” is clarified; it is interpreted as a qualitative characteristic of the specialist, which shows his sufficient orientation in professional knowledge, the acquisition of which affects his behavior in the profession and the tendency to form necessary and determined by knowledge and skills qualities; professional

educatedness performs the following functions: professional worldview, socio-cultural, motivational and creative.

It is proved at the theoretical level that the artistic competency of future music art teachers is based on polymodality, polyartistry, multicultural perception of works of art as a reflection of life realities and socio-cultural space.

The essence of artistic and pedagogical educatedness is determined, it is in the study a multifunctional integrated complex characteristic of the future music art teacher, which shows a qualitative focus on expanding and deepening knowledge in the field of art culture for meaningful application in the educational process of music education when working on performing interpretation of music and performing practice through a complex of search cognitive activity to obtain artistic information, orientation in its pedagogical potential and effectiveness of its application in solving educational issues of artistic and aesthetic content.

The essence of the concept of “artistic and educational process” is determined. In the research it is a specially organized special feature of art teaching, which is characterized by purposefully coordinated actions of its participants to obtain artistic information based on the use of different arts, their relationships and artistic methods, which enhances integration of creative actions for a qualitative interpretation of the artistic image of the work.

The structure of artistic and pedagogical educatedness consists of the following components: *professional and motivational* (interest in art culture and various arts; cognitive-exploratory initiative in the field of poly-art issues and art culture); *cultural and information component* (culturological awareness; artistic and functional orientation); *artistic and semiotics* (polyartistic literacy; semantic and semiological thesaurus); *interpretive and performing* (polysensory perception (the presence of certain associative connections); artistic imagery of performance and its focus on pedagogical projection).

The methodological basis of the study is historical and cultural, artistic and integrative, functional and praxeological, communicative and creative scientific approaches that ensure the realization of artistic and integrative, ideological potential

of piano works, expand perceptual modes of artistic and aesthetic experience of art and multifunctionality of future music teachers' activity. On their basis, the pedagogical principles of methodical direction are developed: consideration of the historical and cultural evolution of artistic creativity; focusing on the artistic and ideological aspect of works of art; expansion of perceptual modes of artistic and aesthetic experience (polymodality); diversity of artistic integration (linguistic, genre and style-based, creative and performing); focus on the multifunctionality of the music teacher; understanding of artistic and pedagogical educatedness as a competitive advantage; understanding the interpretation of the work as an artistic and communicative process; consideration of the multicultural context of interpreting works of art and piano works.

The application of the methods of theoretical modeling allowed to develop a model of methods for forming artistic and pedagogical educatedness of future music art teachers, which was based on appropriate pedagogical conditions. Purposeful accumulation of artistic and pedagogical information and its application when working on piano works was defined as a cross-cutting condition. Methods of implementing a cross-cutting pedagogical condition were: cognitive and exploratory (creation of a bank of artistic information about the work; analysis of the worldview of artists) and methodological and organizational (creating a map of artistic information compliance with performance tasks; modeling situations of creative analysis of the work in the context of educational tasks). During the application of the pedagogical condition of introducing polyartistic methodical support in the educational process of piano training, which was realized during the polyartistic and foundational stage of the formative experiment, the following methods were used: stimulation of synesthesia of feelings; replacement of modes of perception and associations; creation of an artistic thesaurus. The pedagogical condition of stimulating the disclosure of the context of the work to solve functional educational tasks in professional activity was introduced at the pedagogical and contextual stage and was provided by methods based on pedagogical techniques of gamification of the educational process aimed at forming the ability of future specialists to apply

innovative didactic and metacognitive pedagogical and self-regulatory strategies to implement in the future professional activity artistic and communicative potential of musical works.

Criteria and indicators for assessing the artistic and pedagogical educatedness of future music art teachers have been developed. The determined components of artistic and pedagogical educatedness were evaluated by intentional, cognitive, contextual and creative criteria.

The conducting of a summative experiment allowed to determine the initial level of formation of the studied phenomenon by applying a number of diagnostic methods (questionnaires, testing, surveys, creation of diagnostic self-assessment maps). As a result of conducting diagnostic activities using a four-point rating scale, it was found that the number of respondents who achieved a high level of artistic and pedagogical educatedness was the same in the control and experimental groups (6.25%). 12.5% of control group respondents and 15.63% of the experimental group respondents showed a sufficient level at the summative stage. The average level was diagnosed in the control group in 21.88% of respondents, in the experimental group – in 18.75%. At the same time, the majority of the control group and experimental group's respondents showed a low level of the studied construct – 59.38% in each of the groups.

After conducting a formative experiment, during which the experimental group respondents underwent piano training according to the author's experimental methods, evaluation was performed by applying identical diagnostic measures. This assessment showed an increase in the formation of all components of artistic and pedagogical educatedness in the respondents of the experimental group.

The significance of the discrepancies between the obtained results was checked by the Fisher angular transformation criterion, as a result of which the empirical value of $\varphi * \text{emp} = 2,809$ was obtained, which was greater than the critical value of $\varphi * \text{cr.} = 2,31$, which proved the effectiveness of the developed methodology.

Articles in professional journals of Ukraine

1. Pan, Sheng & Rebrova, O. Ye. (2018). Khudozhnia osvichennist maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva v kompetentnisnii paradyhmi [Artistic educatedness of future music art teachers in the competency-based paradigm]. *Aktualni pytannia mystetskoï osvity ta vykhovannia – Topical problems of artistic education and upbringing*, 2 (12), 89-98 [in Ukrainian].
2. Pan, Sheng (2019). Essence of artistic and pedagogical education of future musical art teachers. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 10 (94), 305-313 [in English].
3. Pan, Sheng (2021). Pedahohichni umovy formuvannia khudozhnio-pedahohichnoi osvichennosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Pedagogical prerequisites of forming artistic and pedagogical educatedness of future music art teachers]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 2, 431-442 [in Ukrainian].

Articles in foreign journals

4. Pan, Sheng (2021). Scientific approaches and pedagogical principles of forming artistic-pedagogical erudition of future bachelors of musical art. *ISSN 2353-8406 Knowledge, Education, Law, Management. № 3 (39), vol. 2. P.3-9.*

Articles of probation character

5. Pan, Sheng (2018). Osvoeniye sovremennoy fortepiannoy muzyki v kontekste ispolnitelskoy podgotovki budushchego uchitelia muzykalnogo iskusstva [Mastering modern piano music in the context of performing training of future music art teachers]. *Muzychna ta khoreohrafichna osvita v konteksti kulturnoho rozvytku suspilstva – Music and choreography education in the context of society's cultural development: Proceedings and abstracts of the IV International conference of young scientists and students (Odesa, October, 12-13, 2018), vol. 2, 62-63 [in Russian].*

6. Pan, Sheng (2019). 浅谈如何培养钢琴初级教学(中小学) [Aesthetic tasks of elementary piano learning]. *Muzychna ta khoreorafichna osvita v konteksti kulturnoho rozvytku suspilstva – Music and choreography education in the context of society's cultural development: Proceedings and abstracts of the IV International conference of young scientists and students (Odesa, October, 17-18, 2019), vol. 1, 129 [in Chinese].*
7. Pan, Sheng (2020). Khudozhnii syntezy u kontsertmeisterskii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Artistic synthesis in the concertmaster training of future music art teachers]. *Muzychna ta khoreorafichna osvita v konteksti kulturnoho rozvytku suspilstva – Music and choreography education in the context of society's cultural development: Proceedings and abstracts of the IV International conference of young scientists and students (Odesa, October, 15-16, 2020), vol. 2, 64-67 [in Ukrainian].*
8. Pan, Sheng (2021). Metodychne zabezpechennia eksperymentalnoho doslidzhennia formuvannia khudozhnio-pedahohichnoi osvichennosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Methodical support of experimental research on the formation of artistic and pedagogical educatedness in future music art teachers]. *Muzychna ta khoreorafichna osvita v konteksti kulturnoho rozvytku suspilstva – Music and choreography education in the context of society's cultural development: Proceedings and abstracts of the IV International conference of young scientists and students (Odesa, October, 4-5, 2021), vol. 2, 26-28 [in Ukrainian].*
9. Pan, Sheng (2021). Khudozhnio-osvitnii protses v konteksti fakhovoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Artistic and educational process in the context of professional training of future music art teachers]. *Theoretical and empirical scientific research: concept and trends. Collection of scientific papers «ΑΙΟΓΟΣ» with Proceedings of the II International Scientific and Practical Conference (Vol. 2), Oxford, May 28, 2021. Oxford-Vinnytsia: P.C. Publishing House & European Scientific Platform. 105-107 [in Ukrainian].*

